Egy székely asszony harca

Szegény Sudár Anna monodrámája a Magyar Színházban

Jókai Anna Szegény Sudár Anna című, három újrakiadást is megért remekművét írta színpadra Én, Szegény Sudár Anna címmel Scarlat Anna monodráma formájában, amelyet egy csodálatos erdélyi színésznő, Bálint Márta bűvölt színpadra. Az előadás a Magyar Színház Sinkovits Imre Színpadán pénteken is olyan telt házat produkált, hogy sokan pótszékeken, mások állva nézték végig az előadást.

PÓSA ZOLTÁN

Egy Erdélyben élő asszony izzó, sokkoló és mégis felemelő tragédiájával szembesülünk FOTÓ: ÉBERLING ANDRÁS

Bálint Márta lenyűgözte a közönséget egy Erdélyben élő, tanult asszony izzó, sokkoló és mégis felemelő tragédiájával, aki azért marad meg férjével együtt Székelyföldön a Ceausescu-diktatúra dúlásának idején is, mert tisztában van azzal, hogy akit nem a kivételes művészi vagy tudományos önmegvalósítás kényszere és az üldöztetés szólít az anyaországba, annak maradnia kell a helyén. Ő maga az egyetemet félbehagyva nevelte föl magyarnak gyermekeit. Az egyiken fogott a tanítás, ám mivel aktív ellenzékivé vált, menekülnie kellett Budapestre a börtönbüntetés elől. A másik, a gyöngébb fia román lányt vett feleségül, ami önmagában talán nem lenne baj. Ám úgy igen, hogy a vegyes házasság az első lépés volt a nemzeti identitás feladásához. Szegény Sudár Annának a távoli, Budapesten nyomorgó jobb fiától várt levelek mellett a másik nagy reménysége volt, hogy kisunokáját magyarnak nevelheti. Ám a gyermek ab ovo ellenségesen érkezik meg a falusi nyaralásra, nem kíváncsi sem a Hargitára, sem a Bucsin-tetőre, sem a magyar nagymama népmeséire. A román nagymamától tanult rideg szavakat vágja Sudár Anna fejéhez: elmaradott vagy. Olyasmiben hiszel, ami nincs. Sudár Anna már-már gyűlölni kezdi a gyermeket, aki váratlanul súlyos betegségbe esik. Ekkor lelkifurdalást érez, a kisunoka életéért imádkozik, azt kívánva, legyen olyan, amilyen, csak éljen. Isten megkönyörül rajta, ám jön az igazi tragédia: kisebbik fia a valamivel jobb kereset reményében Bukarestbe költözik. A történet végére elkövetkezik az, amit előre sejtünk: két újabb magyar lélek vész el fogyatkozó nemzetünkből.

Bálint Márta a Marosvásárhelyi Nemzeti Színház vezető színészeként több mint ötven nagy magyar és világirodalmi szerepet (*Tamási* Énekes madarának Magdójától *Strindberg* Júlia kisasszonyáig) játszott el hitelesen. *Jókai Anna* monodrámájában is elhitető erővel oldja meg a nehéz feladatot. A szinte üres színpadi térben, belülről kibomló elemi erővel varázsolja elénk Jókai Anna tiszta magyar nyelvezetének segítségével a csodálatos asszony sziszifuszi küzdelmét. Magára maradva jólelkű, passzív férjével saját naplójával viaskodva mondja el nekünk az identitásvesztés és az identitásőrzés balladáját. Elhisszük Bálint Mártának, hogy nem tehet mást, neki maradnia kell, hogy legyen Erdélyben minél több magyar ember, aki őrzi a fogyatkozó, de reményteljes, nagy sorsra hivatott magyar nemzet tradícióit, nyelvét, mint székely őseink a határvidéken az őrtüzeket. Ugyanezt a lángot hordozza Bálint Márta is, aki Lénárd Sándor-, Kosztolányi Dezső-, Székely János-estekkel járja az országot és Európát, s közben újra és újra Szegény Sudár Annává lényegülten hozza el a Magyar Színházba is a magyar szellemiséget.

(Jókai Anna: Én, Szegény Sudár Anna. Monodráma. Színpadra írta: Scarlat Anna, előadja Bálint Márta, rendezte: Kincses Elemér, zenei szerkesztő: Gere Erzsébet, kosztüm: Bartunek Katalin. Magyar Színház, Sinkovits Imre Színpad.)